

Ka jaitbynriew Khasi ka dei barabor ban ai burom ia la ka ktien la jong ha kaba iadei bad ka thoh ka tar

Kum ka jaitbynriew Khasi, kaba dei ka jaitbynriew kaba donbok shibun, namar ba naduh ba dang shu sdang ka thoh ka pule jong ngi, ngi la nang ban thoh bad ban kren English bad ngi dei ban ai burom ia U Thomas Jones lem bad ki mishoneri kiba la wan rah ia ki dak thoh, ha kaba ki la hikai ruh ia ngi ban nang ban kren bad ban thoh da ka english kaba janai bha bad kaba ia ryngkat dor bad ki jingkren English kiba bha tam ha ka pyrthei hi baroh kawei.

Katei ka mat, ka la mih ka jingiakren kaba jur ha ka twitter, haba ki don kiba kynnoh ba U Narendra Modi, myntri rangbahduh, um nang ban kren English, tang shikyntien ruh bad haba u iakynduh ia ki heh sorkar jong ka pyrthei, ba u kren da ka hindi. Kam dei tang kata, hynrei U Amit Shah, myntri kam Pohiing, ula takraiñ ia kiba bang English, da kaba u ong, ba kito kiba kren English, kin sa jah burom shen ha India.

Ha Ri Khasi bad ha India, haduh ha kine ki sngi, ka English bad ka ktien kmie, ki dei ki ar jait ki kyntien kiba la pyndonkam bha, ha ka kren bad ha ka thoh bad ka dei kane, kaba la pymnih ia shibun ki riew khraw jong ka jaitbynriew Khasi bad jong ka India hi ruh, kiba la ithuh ha ka pyrthei hi baroh kawei, namar ba kat shaba ki leit, ki kren ia ka ktien kaba ka pyrthei ka burom haduh ha kine ki sngi.

Ki stad ka India, ki don mynta ha bun bah ki ri sepgni, lada dei kum ki nongthaw aiñ, lane ha ki kompeni, lane ha ki kam doktor, ha kaba iadei bad ka saian, ka haw haw bad kiwei kiwei bad kitei ki donkam ia ka ktien kaba iakren lang ha baroh ka pyrthei, namar ba kim lah satia ban ialam bad ban siew tulop ia u nongpynkylla ktien kat shaba ki leit, kum ki leh ki heh sorkar.

Kam dei tang katta, ki don da ki phew lak ngut ki nong India, kiba don sha kylleng ka pyrthei, lada dei ha United Kingdom, kaba dei ka kmie jong ka ktien English, nangta ha United States of America, ha France, Germany, Japan, South Korea bad kylleng kylleng bad nangta sa ki samla pule, kiba bun bah kiba leit sha ki skul bad ki kolej kiba bha tam ha UK, US, Germany bad kitei kim lah satia ban pule da ka ktien lajong, lada kim nang ban kren ne thoh ia ka ktien pdeng kaba dei ka ktien English bad ka jingshisha, ka long ba ki nongialam saiñ pyrthei ne ki nongtrei kam lajong, kiba paw ha India, ha kine ki sngi, ki dei kiba la pymnih da ki kolej ne ki University kiba ba UK, US.

Lada kren beit da kaba shai, ka ktien Khasi ne ka ktien Hindi, kam pat iarap satia ban ai kam ia ki samla jongngi haei haei ruh, lait noh tang ka kam hikai, hynrei ha ki ophis sorkar jylla ne jong ka India, ka jingthoh jingtar, ka dei beit da ka English bad sa ka hindi (ha ki katto katne ki jaka). Hynrei haba ong kumtei, kam mut ba ngim donkam ia ka ktien kmie lajong, namar kane ka ktien ka dei kaba pyni ia ka jinglong jingman jongngi, kam ka jaitbynriew Khasi, hynrei ban kren ñiew beiñ, da kaba ong, ba ka ktien english kan pynlehraiñ ia kito kiba kren, ka dei ka jingkren beiet bad kaba khein poh ia ki phew lak ngut ki nong India, kiba trei ba ktah bad kiba kamai jakpoh, lyngba katei ka ktien ha ki ri bapher ka pyrthei.

Kumta ha kaba iadei bad kane ngi donkam shisha ban burom ia la ka jong ka ktien ka ban long ka burom ia ka jaitbynriew baroh kawei bad ka pateng ban wan nangne shakhmat, haoid wat la ka ktien phareng ka dei kaba donkam hynrei hap pat ban burom ia la ka jong.

Kumno ngan klet? Ka jingjied bad jingmon ban iathir ha ka saiñ pyrkhathymmmai Ecological Economic

Pynbhalang Mawleiñ L-Mawprem

Ubaduk u duk than ban pyrkhathia ka mariang kynttoh u Juan Marinez- Alier (Spanisheconomist). Khlem artatien, namar u dei ban kiew ha ka liang baroh. Lehse, katba wan ki lad ki kabu, um lah pynlehnohei. Haba u iohi ka spah mariang, u kwah ban pyndonkam. Ka jingim ka dawa; u hap pyndonkam. Lyngba ka spah mariang. U Khohreh ban wad jaka, shna iing ba ki khun pateng kin ym duh la ka bynta. Ngi pyrkhath kumta ban im ki khun ki kti. Ka jingangnud ba ki khun pateng kin ym kyrduh. ioh kiew,ka dor ka mur ha ka thied jaka puta ha ka juk jong ki. Khlem artatien, nga kubur kaba biang ka rukom pyrkhath. To sangeh khyndiat, pyrkhath tiak. Ka pyrthei aiu ngin bynshet ha ki?

Ka longiing jong ngi ka don ha ka jingphaloh. Kynthup ka jingklumar ka lawei. Ka jingjied mynta ka rai ia ka lawei.Ka jingiattyngkhuu hapdeng ka ioh ka kot (economy) bad ka mariang (ecology) ka la nangjur. Ki rishot ka longiing, ki long ka ioh ka kot (economy) bad mariang (ecology). Ngi kham leh ruma rutit ia ka spah mariang. Ki doh um ngi khwai haduh ba la jan duh khait. Ki mrad ki mreng, ki sim ki doh, ki shu jah rngai ba ngi sngewkmen ban siat sngew bha. Ka pyrthei aiu ki pateng kin shem? Ynda ba ka mynta ka la biah phongrai ia ka lawei.

Ka thymmei, Ecology ka mut ka longiing mariang, Economicka mut ka longiing ki khun bynriew. Katkum jingbatai u Robert Costanza, Ecological economist. Sien pyrkhath, ka ecology ka dei shaphang ka mariang. Economy, shaphang ka khaii ka pateng (trade and commerce), ka jingpynmih (goods and services). Ym iohi ban don ka jingiajan hapdeng kine. Ngi pule bad shah hikai ruh kumta. Khlem pep, kan eh ban pynwan, hangno kin la dei. Kumno ngi pynwan dur lang ia ki.

Baroh ar ngi donkam. N gi donkam ka mariang ba khuid ban im. Ngi donkam ban pynmih, ban seng karkhana ba ka jingim kan ym kyrduh,ym sangeh. Lada ka wei ka khia thew, ka wei ka sting thew ha ka tarajur. Tang ka wei ngin tip, ka jingma ka la ap lypa ha tyngkong.

Nuksa: U dewiong u ba don ka jingiadei kaba ia jan bha bad ka ri baiet jong ngi. Ka ioh ka kot baroh la kyrshan da u dewiong.Tangba, imat, kaba soh kyrdot bha ban sngew thuh la u lada, pyniahap tarajur. Lada u dewiong u long hapdeng, Shiliang ka mariang-shiliang ka ioh ka kot (dur jong ka tarajur). Ka jingthew kan kham noh sha ka liang ka ioh ka kot. Ngi iaid lait noh kumno bad balei ka ktah ia ki pateng bad ka mariang.

Donkam piam ia ka syngkong pyrkhath ba thymmai ban ia biang tarajur. Ban im ka Ri ha ka ioh ka kot. Ban im ka mariang. Ka phang ban la puson ka long shaphang ka jingpynlong kawei ia kine ar tylli ki longiing ha ka wei ka lyngwiar dpei. Kine ki long ka tarajur ban thew ia ka im ka iar, ka kiew ka hiar, ha ka jingim ki pateng ban wan. Ha ka lawei; kaei ka ba shong sbai ban ai la

Ki pateng? Kumta, Ka jingiathir ba nga kwah wanlam; kaba ha pyrthei ka tip kum ka Ecological economic.

Ka mynnor ka pan map?Da ka kyrteng aiu ki khun lane ki khun jong ki khun jong ngi kin tip (khot) ia ka juk jong ngi mynta? Hato kin kren da ka jingbanyñiaw, jingdom ia ka juk jong ngi? Lane kin peit ia ngi da ki khmat ba dap jingkyrmen, haba ka pateng mynta ka pynkylla ia ka jingklumar sha ka kabu ksiar- David Korten (The Great Turning).

Ioh ngi klet ia ki katto katne kiba ma mynnor ka la saiñdur ha ka thoh ka pule bad ka hikai skul

Mrs.I.M. Khongwir, H.Sohkhlet & R.Rymbai

Haba iakren ia kane ka phang ngin ia kyrtiang dien sha ki phew-phew snem ba la leit noh- ki por bad ki aiom ha kaba ki Missionary na Ri Wales ki la wan sha Ri lum Khasi bad Jaiñtia jong ngi. Ha kata ka snem 1841 la wan poi u Rev.Thomas Jones bad l lok ha Sohra hapdeng u lapbah u lapsan. La ju tip ia u une u Rev.Thomas Jones l kum u kpa ki alphabet Khasi. Haba u la iohi da la ki jong ki khmat haduh katno ka jingdum ka jingbieij ka dang taplup ia ka jaidbynriew jong ngi u la trei shitom katta-katta ban ai jingshai lyngba ka pule kot- pule sla. Kumta u la seng biang ia ki skul (1). ha Mawsmat (2). Ha Mawmluh (3) Ha Sohra ba kin ioh jingmang-jingstad ban long ki 'riewshai ki riewnang ki riwsgewthuh. Sngewnguh ia kane ka lynti jingshai ba ngi la ioh bad ngi la nang kiew irat sha khlieh shaphrang.Ha kane ka jingshisha ngim dei ban klet bad ka dei ka kamran jong ngi ban iathuhkhana ha ki khum ki ksiew pateng la pateng.

Ha ka snem 1843 la wan la wan sa u Rev. & Mrs.William Lewis kiba shimti ia ka kam skul. U Sahep Lewis u hikai ia ki khynnah shynrang bad l Mem Lewis pat ia ki kynthei ki long kiba kham khraw. Ki brier ki kren bein ki ong ban pynnang-pynstad ia ki kynthei ka long tang ka kam bieij. Kumta ki khang pyrshah katba lah. Hynrei halor kine ki jingeh baroh ki la iai trei shitom met bad mynsiem ban pynwandur ryntih bad itynnad ia ki rukom leh lymmh leh kulmar jong ki khynnah kynthei bad shynrang Mian-pa-mian da ka mynsiem ka jingieit bad jingiai shah i la lah ban jop ban pynsgewthuh ia ki kumno ki dei ban long kum ki khynnah skul. Kawei pat ka jingeh ba ki iakynduh ka long ba ki khynnah kim wan tista bad ka daw ka long namar ka jingduk ki kmie ki kpa. Kumta da ka jingsbun mynsiem ki la kitkhlieh. ha lade ia ki katto katne ngut ban bsa bad ban pynkup jaiñ ia ki. Ki khot shong noh ha Mission Compound Nongsawlia. Kane ka la long ka jingsdang rukom ri khun swet (Orphanage). U Captain Lewin uba shong ha Sohra kaba long ha headquarter ka Sorkar Phareng haba la tip ia kane ka jingeh ki khynnah u ruh u la kit 12 (khadar) ban bsa bad pyndap ia ki jingdonkam baroh. Ha ka snem 1851 u Sahep William Lewis u la plie skul ha Shella bad la buh ia l Nabon Sawian ban hikai. Kumta l la long ka Nonghikai kynthei ba nyngkong eh ha ka Ri. To ngin iai kynnaw iet bad burom ia l. Nangta ha ka snem 1853 sa ha Nongkroh bad Nongwar. Kumta la don 5 tylli ki skul bad ki khynnah skul ki la don hapdeng

Lada ngim nang ban kynshew ia ka spah mariang kan wanlam la ka apot sepsngi. Ka wah umkhrah (tang kum ka jingpuson) ha ka mynnor ki iathuh khana ba ki jingi. Ki sait ki sum lyngba ka um sngur. Haduh katno ngan/ngin ngeit? Mynta ka iw tung. Namar, lehse, ba ki pateng ba la leit ki iohi ia ka tang kum ka jaka bret niut? Ban khuid ka "ling shet ja, ka iing, ki jaboh ai sha ka wah.

Kaba kut pat, ka pynlong bih ia ka mariang. Donkam kyrkieh ban pynkylla ia ka rukom pyrkhath. Ngi shna iing ban pynsuk ia ki khun pateng. Da ba pyndonkam ia ka spah mariang ban kiew ka khaii ka pateng (trade and commerce). Haba ka jingkwah kangar bad khlem sngewthuh ka rung. Kaba sah ka long ka pyntyrykhong-pypndang noh ia ki tyllong um. Ka spah mariang ka duh ka dam. Kiew spah mynta, ka jingtim pat ia ki pateng. Ngam kynthoh pyrshah ia ka pyndonkam ia ka spah mariang. Kaba nga kyntu ka long, to sumar. ioh kitram ki pateng. Ynda haba ngi iaid lait ban sngewthuh ia ka mynnor. Ka pynshlur ia ka mynta ban ksih ia ka lashai.

Shano ngin ia iaid?Ngi ka jaid bynriew ba ieit longiing. Ngi ngeit ia ka nongkynti hiar peteng. Ka ba wan na ka rukom pyrkhath u khasi, kumba pynpaw u H.O.Mawrie (Ka Pyrkhath u Khasi). I mei l Pa ki la pynbynta ka jaka ka puta.Toi! Kam pher ioh kiwei kim lah kot bor. Ka jingangnud jingthrang ki don, khlem pep. Ym sngewpher ka iing paki ne iing tap tin. Ka jong te la ka jong.

Shano ngin ia iaid? Ha ka lynti ban poi sha ka thong ban kiew ha ka ioh ka kot (economy). U nongap masi (Cowboy) ne nongkiew haw haw (spaceman)? kylli U Prof. Kenneth E. Boulding, British economist. U ong ba u nongapmasi ha madan jyrngam um da pyrkhath than ia ka lashai. U pyndonkam ia ki jingdonkam baroh khlem tyngkai. Lehse, ha la marwei u pyrkhath ba dang bun ki jaka jymgam. Ha kawei ka liang, u nongkiew haw haw, u iohi ia ka pyrthei tang kum ka lieng her haw haw. Kaba don la ka jong ka por, bor ban bsa. Ym don lad ban pynim pynroi. Ka ioh ka kot,ka spah mariang (Economic-Ecology) ki long kumjuh.

Ka shong ha ngi, ka spah mariang ban pyndonkam. Ngam artatien, lada, ka juh hi ka rukom pyrkhath kum u nongapmasi. ka mariang kan shah sloit lut ki jingdon jingem. Ka ba ar pat ka rukom, pyrkhath ban pynkiew ia ka ioh ka kot. Lyngba ka rukom pyrkhath u nongkiew haw haw, u tip katno ban pyndonkam. Salonsar ki tip kum ka jingbate biang bynta ia baroh (sustainable).Ka jingkwah u brierw kam kut. Dei hangne, ba donkam ban sngewthuh kaei ka jingjied ba don ka lawei. Kwah pyrkhath kum u nongap masi ne nongkiew haw haw? (Ha ka jingjied ha ka ioh ka kot).

Hynrei don sa ka wei ka lad ban ia biang kine ar. Kaba ki ecological economist ki kyrmen bha; ka jingpyndonkam da ki kor ki buit stad mynta (Technological advancements). Kane kan long ka jingkyntu lem ia ki samla ban pyndonkam ka sap, ka jinglong ba shalak ha ka buit pyrkhath. Ka pyrthei ka ap bad ka wad ia ki samla ba don ka buit ban sei la ki sap. Kiba pynkylla ia ka pyrthei baroh kawei ha kane ka juh mynta. ka seng kam lyngba ki internet kiba la pynkylla dur ia ka jingseng kam ha ka pyrthei. Kiba ngi khot ki jingioh kam lyngba ki internet (e-commerce). Kiba la pynkylla dur ia ka rukom pyrkhath ha ka ioh ka kot. Ka pyrthei ka la rit kam don jingeh ban la dei bad uno uno u brierw ha kano ka jaka ha pyrthei. Ban phalang ban pyniar ia ka pyrkhath u Hynniewtrep sha kiwei (soft power).

Ka jingkhlain ka ri America ha ka pyrthei kam shong tang ha ka bor ba paw (hard power). Hynrei ka shong ruh ha ka jinglah ban pynrung ha kiwei pat ki brierw sha kawei pat ki

ri ia ka kolshor (soft power). Ka Ri America kam dei ba ka khlaiñ tang ha ka bor shipai. Hynrei, ki

karkhana (companies) kum Coca cola, Macdonald, Amway, kiwei kiwei ki trei kham bha ban ia ki shipai America. Ha ka jingpynsaphriang ia ka nam ka bor jong ka ri. Kane ka long kat kum ka jingbatai u Joseph S. Nye [Soft Power].

Ka lawei ka sdang mynta ka ai mynsiem shi katdei eh na ki kyntien jong ka Margaret Mead (Cultural anthropologist) wat ngeit ba ki brierw khyndiat kiba don jingkitkhia kim lah ban pynkylla dur ia ka pyrthei.

Ka pyrthei internet ka plie lynti ha ka ioh ka kot da ka buit thymmai. Ka jingia die ia thied lyngba ka internet (E-Commerce). Kane ka kyntiew ia ka ioh ka kot jong ka Ri. Ka iarap ia kiba tip bad ba shlur ban sei la ki sap. Namar kata ka iarap ban pynphriang ia ka buit, kaba plie lad sha ka lawei kaba thymmai ki buit bad jinglap thymmai (soft power) ki pynim pynkiew ia ka Ri ha ki liang baroh, nuksa, Flipkart, Snapdeal, Urbanclap, Home Studio, PayTM, Zeppery, Koovs, Yepme, Jabong, kumta ter ter. Kiba lah ban plie lad da kawei ka rukom ha ka ioh ka kot. Ka pyrthei internet, la ngi isih ne risa, ka don bad ngi. Ka buit bad ka pyrkhath thymmai ka Iarap shibun. Ka pyrthei ka kwah ia ki buit bad rukom pyrkhath ba thymmai. Kumba ong u John F. Kennedy,U brierw u iap, ki Ri ha pyrthei kin khie bad kyllon, hynrei ki buit (idea) thymmai ki im.

Ki jingiadie ia thied na ka internet (e-commerce) ki long ki lad ki ba iarap ban kyntiew la ka Ri sha kawei ka mawmer. Ka Ri India ka la kiew sha khmat ha ka ioh ka kot. Balei ka jaidbynriew jong ngi kim lah ban shim ia kane ka kabu? Ka jingiohi jong ngi ia ka lawei thymmai kan shong eh ha ka jingiohi jong ngi ia ka mynta. Haba phi pynkylla ia ka rukom iohi jong phi ia ka pyrthei, phi pynkylla ia ka pyrthei ba phi iohi, long ki kyntien ai mynsiem u Microsoft CEO Satya Nadella.

Ka rukom pyrkhath ba thymmai kan iarap shibun la ki samla ban poi sha ka thong. Nga tharai ki kham bun ki dang sah ha ka juk ba la leit.Ka rukom pyrkhath, ka sorkar dei ka lad ioh kam. Ah! Ka pyrthei ha ki shalyntem ka por ki nang tyllun. Ka eh ia ngi ban tyllun? Baroh ngi tieng ia ka lawei, kata ka la pynrem lypa ia ngi. Ngim mon ban ia khun, ngim mon ban leh ei ei. Ngi tieng ioh ngi duh noh ia kaba ngi don. Ka jingkwah shong kti kti ka la shong syaid ha ka doh ka snam. Namarkata, donkam ban paw pyrthei ha ka pyrkhath thymmai. Ba ki pateng jong ngi kin bud deinjat. Kin shlur ban ong, ka pyrthei kan dem ha ka saiñ pyrkhath u Hynniewtrep, Keiñ ka kwah shong kti kti, kwah kam im suk. Don ka ma haba than eh ka suk, ki 'tien maham u Soso Tham. Samla phim ngiah ban sah hajuh? Beh sha ka jingkieu ka jingim, ba don ka jinglaitluid.Ka pyrkhath baiar ban ym khawpud, nangkieu irat.

Kyntang iawai ngin ym lamler ia ki khun pateng, ne bynshet ia ki ka mariang ba la sniew. Ngin sumar ban ym pynlong wah umkhrah ia ki wah ha ri lum. Keiñ ka shim kabu ia ki mariang. Ka jingpiam ia ka pyrkhath thymmai. Ka don ka kabu ksiar ha ka, Khlem artatien. Ka jingshaniah ha u Blei, un ialam lynti khlem pep. Un btin ban nang ban la lam beit ia ka jingpykhat ban lait ka ia tur sha ka jinglamwir. "Bad nga la wallam ia phi sha ka ri ba dap kyrhai, ban bam ia u soh jong ka bad ia ka jingbha jong ka; hynrei ynda phi la leit shapoh, phi la pyntngit ia ka ri jong nga, bad ia ka ri kynti jong nga phi la pynlong ka jingjili". Jeremaiah 2:7. Kurnno nga klet ba nga hap ai jingkeiñ ha khamat U Blei.(Phaidien)

mal School khnang ban hikai ia ki samla ba kin long ki nonghikai U Lieutenant Governor ka Bengal hi u la tyrwa ia kane bad kumta ha u bnai April 1867 kane ka jingpyrkhath ka la long ha ka snem 1866 ban trei ha Sylhet.Ha ka snem 1867 la pynkynriah noh ia ka sha Sohra bad la aiti ia ka Normal School. Kumta la seng ia kane ka jait training School la 140 snem mynshuwa. Ka la long kaba rim tam ha ki thaiñ jong ka North East India.

U Rev. & Mrs.Hugh Roberts ki la wan p poi ha ka snem 1866 ban trei ha Sylhet.Ha ka snem 1867 (saw) shi bnai marwNei-marwei haduh 4 (saw) snem. Da kane ka jingpynthymmai tang khyndiat snem hadien la ioh bun ki Nonghikai kiba thit ha ka Ri. Ka Normal School na ka bynta ki kynthei ruh la plie ha ka juh ka snem hapho ka jingsumar l Mem Hugh Roberts da kaba khmih lynti ba ki kynthei ruh kin long ki nonghikai. Ha ka snem 1870 u Rev.bad Mrs.Thomas Jerman Jones ki la wan poi sha Ri Khasi. La buh ia ki ha Jowai. Ha ka snem 1876 la buh pat ia ki ha Shillong. U Sahep Jerman Jones u la plie skul ha Mynnar, Belahari, Mawroh, War Mawsaw, Nongum bad hawei-hawei de ha ki phang Sepngi bad ka jingpule kot ka la nangiar sha kito ki thaiñ. Ka jinghikai ruh ka la nangbha-nangbha namar la nangmih ki nonghikai ba la pyntbit ialade ha Normal School ha Nongsawlia ter shi ter man la ka snem. La iathuh ba dei ha ka por u Rev.Hugh Roberts ba ka Normal School ka la don ha ka jingroi kaba khraw. U la leit jynduh sha la ka ri ha ka snem 1876. La shimti pat ia ka kam bad ia ka Normal School da u Dr.John Roberts D.D. U la sumar bun ki snem tad haduh ba un da wan poi u Rev.John Ceredig Evans ha ka snem 1887. Ha kane ka juh ka snem la seng ia ka Theological Institution bad la buh ia u Dr.John Roberts ban long u Principal. Mynba u dang sumar ia ka Normal School la iathuh ba ka la don ka jingnangroi kaba khraw ha ka liang ka jingmang jingstad. Da ka jingtrei shitom jong u ula lah ban pynmih ki nonghikai kiba bha tam bad kine ki nonghikai haba ki la mih na Sohra ban leit hikai sha kiwei pat ki jaka, ka jinghikai ha kita ki skul ka la nangkham bha ban ia mynshuwa.

Ka jinghikai kot ka la nang iaid stet bad kham shajrong ka skul ha Shillong ka la nangsang bad u Sahep Jerman Jones u la kyntiew ia ka ban long ka High School, lehse ha ki snem 1884-85. La iathuh ba ka snem 1891 ka long ka jingsdang jong ka juk kaba thymmai ha ka History jong ka jinghikai bad jingpule kot ha ka Ri. Ka jingkylla kaba khraw ha ka jingpyniaid skul ka la jia bad kata ka long ka jingialum bad jingpyniasoh lang ia ki skul ka Shillong. (Phaidien)